

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
РЕПУБЛИКА СРПСКА
ВРХОВНИ СУД
РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ
БАЊА ЛУКА
Број: 85 0 Рс 034496 14 Рев
Бања Лука, 18.2.2015. године

Врховни суд Републике Српске у вијећу састављеном од судија Биљане Томић, као предсједника вијећа, Росе Обрадовић и Дарка Осмића, као чланова вијећа, у правној ствари тужитеља Ж.М., С.Н., Д.С., М.Г., Ч.Т., Д.С. и М.С., сви из Д. и Д.С. из Б.Л., које заступају М.Ц. и Б.Ц., адвокати из Б.Л., ..., против туженог ЖРС АД Д., кога заступа пуномоћник С.Р., запослена код туженог, ради заштите права из радног односа, вриједност спора 2.600,00 КМ, одлучујући о ревизији тужитља против пресуде Окружног суда у Добоју број 85 0 Рс 034496 14 Рс Ж од 1.4.2014. године, на сједници одржаној 18.2.2015. године донио је

ПРЕСУДУ

Ревизија се дјелимично усваја, пресуда Окружног суда у Добоју број 85 0 Рс 034496 14 Рс Ж од 1.4.2014. године преиначава у дијелу којим је жалба тужитеља одбијена и првостепена пресуда у одбијајућем дијелу потврђена тако, што се њихова жалба усваја и пресуда Основног суда у Добоју број 85 0 Рс 034496 13 Рс од 31.1.2014. године преиначава у одбијајућем дијелу и суди:

„Обавезује се тужени да тужитељима, на име регреса за кориштење годишњег одмора за 2012. годину исплати износ од по 360,00 КМ са законском затезном каматом од 2.1.2013. године до исплате као и трошкове топлог obroка и накнаде трошкова превоза код доласка на посао и одласка с посла и то:

- Ж.М., трошкове топлог obroка за 2012. годину у износу од 767,20 КМ и за период од 1.1.2013. до 31.5.2013. године, у износу од 365,00 КМ,
- Д.С., трошкове топлог obroка за 2012. годину у износу од 758,41 КМ и за период од 1.1.2013. до 31.5.2013. године ове трошкове у износу од 297,05 КМ и накнаду трошкова превоза у износу од 145,00 КМ,
- М.Г., трошкове топлог obroка за 2012. годину у износу од 755,09 КМ и за период од 1.1.2013. до 31.5.2013. године, у износу од 336,01 КМ,
- Ч.Т., трошкове топлог obroка за 2012. годину у износу од 771,65 КМ и за период од 1.1.2013. до 31.5.2013. године ове трошкове у износу од 298,06 КМ и накнаду трошкова превоза у износу од 35,00 КМ,
- Д.С., трошкове топлог obroка за 2012. годину у износу од 713,73 КМ и за период од 1.1.2013. до 31.5.2013. године ове трошкове у износу од 299,30 КМ и накнаду трошкова превоза у износу од 202,50 КМ,
- М.С., трошкове топлог obroка за 2012. годину у износу од 763,47 КМ и за период од 1.1.2013. до 31.5.2013. године ове трошкове у износу од 358,65 КМ и накнаду трошкова превоза у износу од 172,50 КМ и

- Д.С., трошкове топлог оброка за 2012. годину у износу од 745,64 и за период од 1.1.2013. године до 31.5.2013. године ове трошкове у износу од 332,95 и накнаду трошкова превоза у износу од 92,62 КМ, све у року од 30 дана и све са законском затезном каматом - на трошкове топлог оброка и накнаду трошкова превоза од 23.12.2013. године (као дана коначно уређеног тужбеног захтјева) до исплате, а одбија се као неоснован захтјев за плаћање камата на ове накнаде за период од доспјелости сваког појединчног износа (како је назначено у изреци првостепене пресуде) до 22.12.2013. године.

Тужени је дужан накнадити тужитељима трошкове поступка у износу од 2.055,00 КМ у року од 30 дана.

У осталом дијелу (којим је жалба тужитеља одбијена и првостепена пресуда потврђена у одбацујућем дијелу), ревизија се одбија“.

Образложење

Првостепеном пресудом Основног суда у Добоју број 85 0 Рс 034496 13 Рс од 31.1.2014. године утврђено је да је тужитељица С.Н. повукла тужбу у овој правној ствари, тужба тужитеља је одбачена као неблаговремена у дијелу потраживања регреса за кориштење годишњег одмора за 2011. годину и одбијен је тужбени захтјев тужитеља за исплату регреса за 2012. годину, спорног дијела трошкова топлог оброка и накнаде трошкова превоза, у износима и за периоде назначене у изреци првостепене пресуде.

Другостепеном пресудом Окружног суда у Добоју број 85 0 Рс 034496 14 Рс Ж од 1.4.2014. године жалба тужитеља је одбијена и првостепена пресуда у побијаном одбацујућем и одбијајућем дијелу је потврђена.

Тужитељи ревизијом побијају другостепену пресуду због повреда одредаба парничног поступка и погрешне примјене материјалног права и позивом на одредбу члана 273. став 3. Закона о парничном поступку предлажу да се, и поред тога што је вриједност побијаног дијела правоснажне пресуде испод прописаног лимита за дозвољеност ревизије, о ревизији мериторно одлучи, ради уједначавања судске праксе нижестепених судова у погледу признања права радницима на исплату предметних накнада.

Тужени у одговору на ревизију тужитеља оспорава њене наводе и предлаже да се ревизија одбаци као недозвољена а уколико суд ревизију дозволи, да се одбије као неоснована.

Одредбом члана 237. став 2. Закона о парничном поступку (“Службени гласник Републике Српске”, број 58/03 до 61/13 даље: ЗПП) прописано је да ревизија није дозвољена ако вриједност побијаног дијела правоснажне пресуде не прелази износ од 30.000,00 КМ а у привредним споровима 50.000,00 КМ. Према ставу 3. исте законске одредбе у случајевима у којима ревизија није дозвољена према одредби става 2. овог члана, странке могу поднијети ревизију против другостепене одлуке ако одлука о спору зависи од рјешења неког материјално правног или процесно правног питања важног за обезбјеђење јединствене

примјене права и равноправности свих у његовој примјени, а нарочито у случајевима прописаним у члану 237. став 3. тачке 1. до 3. ЗПП.

Како тужитељи у ревизији траже да се њихова ревизија у смислу одредби члана 237. став 3. ЗПП дозволи, а у ревизији су указали на различиту праксу другостепених судова поводом истог правног питања које се односи на правни основ за исплату предметних накнада, при чему су се позвали на конкретне одлуке Округног суда у Бањој Луци у којим је изражен другачији правни став у вези тог питања у односу на став изражен у пресуди која је предмет испитивања у овом ревизијском поступку, овај Врховни суд Републике Српске је, ревизију тужитеља дозволио налазећи да су тужитељи јасно назначили правно питање због којег су ревизију поднијели, уз одређено навођење прописа и других важећих извора права који се на њих односе, те су изложили разлоге због којих сматрају да је оно важно за обезбјеђење јединствене примјене права и равноправности свих у његовој примјени (члан 237. став 3. и 4. ЗПП).

Ревизија је дјелимично основана.

Предмет спора је захтјев тужитеља за исплату регреса, разлике трошкова топлог obroка прописаних колективним уговорима које је тужена умањила својом одлуком о уређењу питања организовања исхране радника и накнаде трошкова превоза код доласка на посао и одласка с посла, у износима и за периоде назначеним у изреци првостепене пресуде.

Полазећи од утврђења, да је према билансу стања и успјеха за 2011. и 2012. годину и на основу извјештаја независног ревизора, за исти период тужени пословао са губитком; да је тужени одлуком број I-4-21293/11 од 6.9.2011. године једнострано отказао Колективни уговор за ЖРС АД Д. (даље: КУ ЖРС) којег је закључио дана 25.3.1998. године (са измјенама и допунама до 10.12.2006. године) са: Синдикатом Жељезничара РС, Самосталним синдикатом машиновођа РС и Самосталним синдикатом СТД ЖРС; да је одлуком број IV-3-14469/12 од 28.6.2012. године о уређењу питања организовања исхране радника путем кетеринга тужени одредио, да ће до организовања кетеринга (који до закључења главне расправе није организован), запосленима исплаћивати накнаду топлог obroка на терет материјалних трошкова пословања на бази основице од 185,00 КМ у бруто износу, што у нето износу износи 112,00 КМ, почев од 1.1.2012. године; да предметне накнаде (регрес, који за спорни период није исплаћен ни једном раднику, трошкови топлог obroка чију је висину тужени умањео својом одлуком у односу на висину прописану колективним уговорима и накнаду трошкова превоза која је на дан закључења главне расправе исплаћена са даном 28.2.2013. године) не представљају зараду, већ накнаде које се исплаћују на терет материјалних трошкова пословања и да их послодавац може исплатити раднику ако има средстава а да због губитка у пословању тужени нема средстава за то, првостепени суд је позивом на одредбу члана 33. став 1. тачка г), б) и д) Општег колективног уговора („Службени гласник Републике Српске“ број 40/10, даље: ОКУ) и члана 56. став 1. тачка 4., 6. и 7. КУ ЖРС, одбацио тужбу, као неблаговремену за исплату регреса за 2011. годину а у преосталом дијелу је тужбени захтјев тужитеља одбио као неоснован.

Налазећи да је одредбама члана 163. до 169. Закона о раду („Службени гласник Републике Српске“ број 55/07 – пречишћени текст, даље: ЗР) прописан поступак рјешавања спорова учесника у закључењу колективних уговора првостепени суд је закључио, да нема основа у наведеним законским одредбама приједлог тужитеља да суд, у виду претходног питања, одлучи о ништавости одлуке туженог о отказу КУ ЖРС од 6.9.2011. године, слиједом тога и одлуке од 28.6.2012. године и да је у предметној правној ствари одлучивао о појединачним правима тужитеља из основа наведених колективних уговора, а не о правима учесника у закључењу тих уговора.

Према схватању истога суда, рјешење Републичке управе за ..., Сектор инспекције рада и заштите на раду, Одјељење Д. од 6.12.2012. године о утврђеним неправилностима у вези исплате предметних накнада и пресуда Окружног суда у Добоју број 13 0 У 002644 13 У од 29.7.2013. године којом је одбијена тужба тужитеља (овдје туженог) ради поништења рјешења Министарства ... РС поднесена против предње наведеног рјешења – донесени су у управном поступку и у управном спору а да се у овој парници одлучује о тужбеном захтјеву који је у надлежности тога, парничног суда.

Другостепени суд је прихватио чињенична утврђења и правне закључке првостепеног суда па је, налазећи да жалбени приговори тужитеља немају упориште у садржини списка овог предмета и изведеним доказима, жалбу тужитеља одбио и првостепену пресуду потврдио.

Правилно се у ревизији тужитеља указује да су нижестепене пресуде у одбијајућем дијелу донесене уз погрешну примјену материјалног права.

Одредбом члана 65. став 2. ЗР прописано је да радник оставарује регрес за годишњи одмор у складу са колективним уговором, правилником о раду и уговором о раду.

Право тужитеља на регрес за 2012. годину, за који период је тужба благовременена, проилази и из одредбе члана 33. став 1. тачка д) ОКУ и члана 75. Посебног колективног уговора саобраћаја и веза Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“ број 75/06, даље: Посебни КУ) – најмање у висини три цијене рада утврђене Гранским колективним уговором у мјесецу који је претходио мјесецу кориштења годишњег одмора. У члану 1. одлуке о најнижој цијени рада у грани саобраћаја и веза („Службени гласник Републике Српске“ број 75/06) најнижа цијена рада прописана је у износу од 120,00 КМ тако да регрес за 2012. годину у смислу наведених одредби износи 360,00 КМ, чија висина међу парничним странкама током поступка и није била спорна.

Накнада трошкова превоза код доласка на посао и повратка с посла предвиђена је одредбом члана 33. тачка д) ОКУ и члана 75. тачка 3. Посебног КУ – у висини до пуне цијене превозне карте у јавном саобраћају, у ком износу тужени исплаћује ову накнаду радницима који користе превоз код доласка на посао и одласка с посла.

Према одредби члана 33. став 1. тачка г) ОКУ и члана 75. тачка 5. Посебног КУ послодавац раднику исплаћује трошкове једног топлог оброка за вријеме

једног радног дана, као и у случају обављања прековременог рада дужег од три часа дневно – у висини 50% основа из члана 29. ОКУ, то јесте у висини од 50% најниже плате, сразмјерно броју дана проведених у редовном радном времену, односно прековременом раду уколико код послодавца није организована исхрана радника. Како је одлуком о најнижој плати („Службени гласник Републике Српске“ број 40/10) најнижа плата у РС за 2010. годину утврђена у износу од 370,00 КМ, накнада трошкова топлог obroка у смислу наведених одредби колективних уговора, износи 185,00 КМ. Међутим тужени је одлуком од 28.6.2012. године одредио да ће се накнада трошкова топлог obroка од 1.1.2012. године радницима исплаћивати, до организовања кетеринга, на терет материјалних трошкова на бази основице од 185,00 КМ у бруто износу, што у нето износу износи 112,00 КМ, тако да је мјесечна разлика трошкова топлог obroка прописаних колективним уговорима (185,00 КМ) и одлуком туженог (112,00 КМ) износи по 73,00 КМ, што је предмет тужбеног захтјева по овом основу.

С обзиром да је предње наведена одредба члана 33. ОКУ императивног, облигаторног карактера; да је колективни уговор обавезан за уговорне странке и да се колективним уговором не може одредити мањи обим права од оног који је одређен законом, да се Гранским колективним уговором не може одредити мањи обим права раднику од оног који је одређен ОКУ, нити се Појединачним колективним уговором (који је тужени једнострано отказао одлуком од 6.9.2011 године) и правилником о раду може одредити мањи обим права радника од оног који је одређен Гранским колективним уговором (члан 160. став 2. и став 3. ЗР); да се према одредби члана 102. Посебног КУ, одлуке послодавца и других органа које су у супротности са одредбама тог колективног уговора, не могу примјенјивати – по оцјени овога суда, одлука од 28.6.2012. године којом је тужени трошкове топлог obroка смањио на нето износ од 112,00 КМ, на темељу које тужени, између осталог, оспорава тужбени захтјев тужитеља, је без правног значаја за одлуку о овом спору.

Стога се с правом указује у ревизији да су нижестепени судови погрешно примијенили материјално право када су одбили тужбени захтјев за исплату регереса за 2012. годину, тражену разлику (до пуног – колективним уговорима прописаног износа) трошкова топлог obroка и накнаду трошкова превоза. На овакав закључак није од утицаја ни околност што се нижестепени судови у својим одлукама у вези овог правног питања позивају на одлуке Уставног суда Босне и Херцеговине број АП-2200/07 од 14.4.2006. године и АП број 664/10 од 13.3.2013. године, јер су ове одлуке донесене у вријеме за које је био релевантан раније важећи Општи колективни уговор („Службени гласник Републике Српске“ број 13/98 до 21/01).

Одлука туженог од 6.9.2011. године о отказу КУ ЖРС заснована је на одреби члана 163. став 3. ЗР а измјене и допуне колективних уговора врше се на начин и по поступку њиховог закључивања (члан 162. став 3. ЗР, члан 59. став 3. ОКУ и члан 98. став 3. Посебног КУ).

Како се заштита права учесника у закључивању колективних уговора према одредбама чланова 165. до 169. ЗР остварује: споразумно, пред мировним вијећем, путем арбитраже и (ако се не ријеша на предњи начин) пред надлежним судом, а према одредби члана 93. Посебног КУ та заштита се остварује: мирним

путем, договарањем и усаглашавањем, кориштењем посредника, арбитраже и путем суда, као и других метода дјеловања у складу са законом, и како наведену одлуку пред судом могу оспоравати уговорне стране из тог уговора а не радници туженог, правилно су нижестепени судови закључили да се законитост те одлуке у овој парници није могла испитивати у виду претходног питања како су то тужитељи током поступка предлагали, што понављају и у ревизији.

Из ових разлога и из разлога што је одлука туженог од 26.8.2012. године о одређивању висине трошкова топлог оброка, како је напријед речено, без правног значаја, у ситуацији када је у овој парници предмет спора новчано потраживање – исплата накнада из радног односа, суд је овлаштен да одлучује не само о заштити тих права него и о самом праву тужитеља на предметне накнаде. Према томе, спор у овој правној ставари није спор о законитости одлука послодавца, него спор у чијем рјешавању суд има овлаштење пуне јурисдикције, а пресуда донесена пуном јурисдикцијом обезбјеђује не само заштиту него и остваривање права (овдје права на предметне накнаде тужитељима), које им припадају на темељу ЗР и колективних уговора.

Трошкови топлог оброка и накнада трошкова превоза исплаћују се мјесечно (као и плате) и имају карактер оброчног потраживања. Зато је законска затезна камата на досуђене износе ових накнада досуђена од 23.12.2013. године, као дана постављања коначно одређеног тужбеног захтјева (члан 279. став 3. Закона о облигационим односима ("Службени лист СФРЈ", број 29/78, 39/85 и 57/89, те "Службени гласник Републике Српске" број 17/93, 3/96 и 39/03 и 74/04, даље: ЗОО) а не од доспјелости сваког појединачног износа, како су тужитељи захтјевом тражили. Будући да регрес нема карактер оброчног потраживања јер се исплаћује годишње и да је тужени пао у доцњу са исплатом регреса за 2012. годину крајем те године, законска затезна камата на регреса за ту годину досуђена је од 2.1.2013. године (члан 277. ЗОО).

Поменути рјешењем инспекцијских органа од 2.4.2013. године предузете су управне мјере и наложено је отклањање недостатака, што је у смислу одредби чланова 26., 56. и 57. Закона о инспекцијама („Службени гласник Републике Српске“ 74/10 и 109/12), у надлежности инспекције. Другостепеним рјешењем од 27.5.2013. године жалба жалитеља (овдје тужени) против првостепеног рјешења је одбијена, а пресудом Округног суда у Добоју од 29.7.2013. године донесеном у управном спору одбијена је тужба тужитеља (овдје туженог) против наведеног другостепеног рјешења. Одлуке донесене у управном поступку и у управном спору које су донијели надлежни органи и суд – у оквиру својих надлежности, у смислу одредбе члана 12. ЗПП вежу парнични суд, па су нижестепени судови погрешно оцијенили пресуду из управног спора којом је одбијена тужба поднесена против правоснажног рјешења Инспекције рада којим је наложено туженом да у отклањању недостатака, исплати тужитељима накнаде наведене у том рјешењу, на што се правилно указује у ревизији.

С обзиром да је чињенично стање потпуно и правилно утврђено од стране првостепеног суда правилном примјеном материјалног права а на основу одредбе члана 250. став 1. ЗПП у погледу предметних накнада: регреса за 2012. годину, трошкова топлог оброка и накнаде трошкова превоза за спорни период, одлучено је као у изреци.

Правилно је првостепени суд судио а другостепени суд је то прихватио када је тужбу тужитеља за потраживање регреса за 2011. годину одбацио као неблагоприятну, јер су тужитељи за повреду тог права сазнали најкасније 31.12.2011. године, до када им регрес за ту годину није исплаћен, па како су тужбу поднјели 31.1.2013. године тужба је у овом дијелу поднесена по истеку једногодишњег рока (члан 118. став 2. ЗР).

Зато је ревизија тужитеља у овом дијелу одбијена као неоснована на основу одредбе члана 248. ЗПП.

Кад суд преиначи одлуку о главној ствари преиначиће и одлуку о трошковима поступка (члан 397. став 2. ЗПП у вези са чланом 386. став 2. и чланом 387. став 1. и чланом 396. истог закона). Тужитељи су дјелимично успјели у спору (са 76%) и сразмјерно успјеху у спору им припада накнада трошкова поступка за радње предузете по пуномоћнику, адвокату. Како у списима предмета недостаје трошковник за који је на записнику сачињеном на главној расправи констатовано да се предаје као прилог у списе предмета, а трошковник није назначен ни у попису списка овог предмета, то тужитељима припада накнада трошкова за поднеска на којима је постављен захтјев за њихову накнаду и то: за састав тужбе износ од 585,00 КМ, састав поподнеска од 16.9.2013. године о уређењу тужбе износ од 500,00 КМ (колики износ је тражен), за састав жалбе износ од 877,50 КМ и за састав ревизије износ од 741,45 КМ, што укупно износи 2.704,00 КМ, који су обрачунати према члану 2. Тар. бр. 2., 3., 10., 12 и члану 6. Тарифе о наградама и накнади трошкова за рад адвоката („Службени гласник Републике Српске“, број 68/05). Како су тужитељи дјелимично успјели у спору са 76%, сразмјерно успјеху у спору досуђена им је накнада трошкова поступка у износу од 2.055,00 КМ.

Предсједник вијећа
Биљана Томић

За тачност отправка овјерава
Руководилац судске писарнице
Амила Подрашчић